THE DAILY HEBREW JOURNAL

H. WINBERG, Pres. & Gen. Mgr.

The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario

PUBLISHED BY

— CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., Ltd. —

251-253 Queen Street West — Telephone Adelaide 3967

SUBSCRIPTION RATES: $3.50 PER YEAR
SINGLE COPY 1c.

טויט איז דער ריעז

מיט עלף חדשים צוריק איז עס געווען די אידישע טאראנטא, האט זיך געגרייט דעם צווייטען יוני מקבל פנים צו זיין דעם אידישען הומאריסט דער שרייבער פון דיזע שורות האט דאן פאלגענדעס געשריעבען איבער'ן גרויסען דיכטער, אונטער'ן נאמען "אונזער הייננטיגער יום טוב".

ניט קיין געוועהנליכער מיטוואך, קיין פראסטער וואכען־טאג איז היינט אויף אונזער היגער אידישער גאס.

א יום טוב איז היינט, א ליעבער גוטער יום טוב טאג.

ניט קיין יום טוב, וועלכען א געוויסער געזעץ־בוך שרייבט פאר און בעפעהלט צו פייערן. היינט איז א יום טוב טאג, דיקטירט פון דער מענשליכער נשמה, פון דענקענדע און ווארים קלאפענדע הערצער.

היינט פייערן די טאראנטער אידען א דיכטער יום טוב, א יום טוב פון דעם אידישען שאפען און זיינע שעפער.

מיר וועלען היינט האבען די זכיה צו בעגעגענען פנים אל פנים, אונזער ליעבען און געאכטעטען שריפטשטעלער און קינסטלער שלום ראבינאוויטש, בעסער בעקאנט מיט זיין פען־נאמען שלום עליכם.

שלום עליכם און דאס אידישע פאלק, דער אידישער לעזער.

וויפיעל גוטע געדאנקען קומען ארויף אויף'ן מוח, ווען מען ציהט דעם פערגלייך.

ווי נעהמט מען יענע דיכטערישע פעדער, די נביאים־פען, וועלכע זאל אומשטאנד זיין, אלעס איבערצוגעבען אויף'ן פאפיר, געבען די געדאנקען א גוף און א נשמה, און געשטאלט פון געשריבענע ווערטער.

שלום עליכם און דאס אידישע פאלק!
דאס פאלק און זיין דיכטער!
ביידע האבען זיי איין שיקזאל.
ביידע האבען איין טראגישען אינהאלט:

פון אונטער א פערוועהטאגטער ברוסט, פון דער ברוסט פון א געיאגטען און געפלאגטען רייסט זיך ציטערנווייז ארויס א שמייכעל.

דאס שיינט פאר איהם א שטראהל פון האפנונג, אז בעסערע צייטען קומען אן, און אז ניט אויף אייביג וועט דער חושך זיצען אויפ'ן טהראן.

יענער שמייכעל און גלויבען אין א בעסערער צוקונפט האט אונז געגעבען און גיט אונז כח מוטה, אלע פורעניות און קענען איבערטראגען.

עס לאכט א פאלק, וועמענס שיקזאל איז א לאנגע קייט פון צרות, וויסענדיג אז דער "והיה באחרית הימים" מוז פריהער אדער שפעטער דאך קומען.

און ווער האט אזא שמייכעל ביי איהם ארויסגערופען, און קען ארויסרופען, ווי דער העלד פון אונזער היינטיגען יום טוב, שלום עליכם?

ער פיהרט פאר אונז פארביי, אלע אונזערע העלדען די "מנחם מענדילס", די טוביה'ס, און אלע איבעריגע פאק'ס נרויסען אידישען ישוב אין כתרילעווקע.

מיט זייערע פעק און זעק, מיט זייער גאנצער חאב און גוטס, פיהרט ער זיי פאר אונז פערביי.

פון אונטער דעם גאנצען פעקיל צרות רעקט ער אבער פאר אונז אויס, די אמת אידישע נשמה, וועלכע וואלגערט זיך אין א בארג פון שמאטעס, און איז ארומגעוויקעלט פון א בארג ערנידערונגען.

ער פיהרט זיי פערביי אונז, און מיר בעדויערן זיי ניט. גיין, מיר פערגיסען ניט קיין טרעהרען אויף זיי, ביי זייער אנבליק. מיר שמייכלען, און מיר פרעהען זיך מיט זיי.

א הארציגער געלעכטער, רייסט זיך פון אונז ארויס.

דער דיכטער האט געוואוסט, אז דאס פאלק טאר מעהר אין טרויער און טרעהרען ניט זינקען, ווי עס האט דאס אין אלטעגליכען לעבען.

ער צייגט זיי דארום אונז אין א הומאריסטישען געשטאלט.

אבער וויפיעל טרויער ליעגט אונטער יענעם הומאריסטישען אויבערערק.

די אייביגע טראגעדיע און ווידערשפרוך, וואו אלעס גיסט זיך צוזאמען אין איין גאנצעם.

דער דיכטער איז א טריי קינד פון זיין פאלק, פון יענעם פאלק, וועמענס נשמה בלוטיגט שוין פאר די לעצטע צוויי טויזענד יאהר.

שלום עליכם איז מעהר ווי דער דיכטער פון דער אידישער נויט. ער איז דער דיכטער פון דער אידישער נשמה.

אבער דער גורל פון זיין פאלק איז אויך זיין גורל.

דאס אייביגע שוועבען אין דער לופטען, די ניט זיכערהייט מיט'ן מארגען, דאס ניט וויסען, וואו מיר וועלען מארגען אנשפארען אונזער מידען קאפ, איז אויך דער שיקזאל פון אונזערע אלע דיכטער, פון אונזערע מאדערנע נביאים, וועלכע שמידען מיט זייער פעדער אונזער געשיכטע — די אידישע געשיכטע.

מיט דערנער און שטעכעלקעס איז פערלעגט דער וועג פון אונזער פאלק און אונזערע דיכטער.

מיר זענען דערוויל נאך ניט אויפגעוואקסען צו דער מדרגה פון יענע פעלקער, וועלכע שאפען א רוהיגע היים פאר זייערע דיכטער ביי דער פרעכטיגער "ריוויערא", וואו זיי זאלען קענען אין רוהע און זארגלאז מיט זייער מוזע פערברענגען, און הארציגע ליעדער אויף איהר הארפע אויסשפיעלען.

ביי אונז מוזען אונזערע דיכטער, צוליעב "חיי שעה" פון ארט צו ארט וואנדערן, אום א רוהיג ווינקעל צו געפינען.

א וואנדערע פאלק קען בלויז וואנדער־דיכטער האבען.

אונזער נשמה ווערט פערבלוטיגט, פיהלענדיג אז זי איז ווי מיט שטריק געבונדען, און קען זיך ניט בעוועגען זיכערע הויימען פאר אונזערע נביאים צו בעשאפען.

אבער אויב מיר קענען פאר זיי קיין גאלדענע קרוינען ניט בעשאפען, קענען מיר אבער ליעבען שעצען און אכטען.

און מיר ליעבען אונזערע דיכטער, אונזערע בעסטע פאלקס־זיהן.

און צווישען יענע אלע נביאים, פערנעהמט אונזער היינטיגער גאסט איינעם פון די בכבוד'סטע פלעצער.

* * *

עלף מאנאטען זענען זייט דאמאלס פאראיבער. און היינט וועט זיין לויה פארקומען. א לויה אין וועלכער עס וועט זיך בעטהייליגען די גרעסטע אידישע קהלה פון דער וועלט.

ווען די לאפעטעס ערד וועלען היינט פון די קברנים אויף זיין קבר ארויפגעשיט ווערען, וועט זיך א טרויער צווישען אלע אידען פון דער גאנצער וועלט צוטראגען, ווייל היינט וועלען אידען איינעם פון די בעסטען זיהן צו קבר ישראל פיהרען.

"אבדה גדולה אבדה לישראל", וועט זיך איבער די אידישע מחנות הערען.

ווייל געשטארבען איז א ריעז.

מיט עלף חדשים פריהער האבען מיר פאר איהם א קבלת פנים ארראנזשירט, און היינט געהן מיר נאך זיין לויה.

פריש איז די וואונד. הער מח ליעגט נאך פאר אונז, און מיר זעהען נאך ארומגעוויקעלט פון די שאטענס פון טויט.

זאלען מיר אבער דעם טויט בעזיעגען.

צוזאמען מיט'ן קדיש־נגון, זאלען מיר אויך דעם טויט קריעג ערקלעהרען. ווייל דער גרויזאמער טויט, האט נאר אונז געקענט בערויבען פונ'ם ערדישען שלום עליכם, די גייסטיגע קינדער זיינע, די פראדוקטען פון זיין שאפונג, וועלען מיר אבער תמיד בעזיצען, זיי וועט דער טויט פון אונז ניט קענען אוועקרייסען.

געשטארבען איז דער קעניג, עס לעבע דער קעניג!

עס פאדערט זיך שנעלע טהאטען

געעהרטער הער רעדאקטאר!

אין מיין איבער געבען אייך מיין דאנק פאר אייער ארויסטרעטען געגען די שווינדלערייען וואס קומען פאר ביי כשרות בעט איך אייך אנצוגעהן ווייטער מיט אייער ארבייט און מאך אייך אויפמערקזאם וואס עס מוז געטהאן ווערען.

עס מוז צוריק אויפלעבען דער געדאנק פון א פעראייניגטער אידישער טאראנטא אלעס וואס עס קומט פאר אינ'ם קהל'שען לעבען מוז דאס געטהאן ווערען מיט איינשטימונג פון די רבנים און בעלי־בתים. געבען איינעם בערעכטיגונגען צו טהאן ביזנעס מיט כשרות, אדער אוועק נעהמען פון איהם דיזע בערעכטיגונגען דארף דאס דורך געפיהרט ווערען מיט דער צושטימונג פון אלעמען.

עס מוז בעפעסטיגט ווערען דער רעיון פון פעראייניגונג אין אלע געביעטען פון שטאדטישע בעדערפענישען אהן אונטערשייד פון צדקה, קינדער ערציהונג, כשרות און פיעלע ענינים וואס האבען צו טהאן מיט כלל ארבייט.

כל זמן דאס וועט ניט פארקומען זיינען אלע בעמערקונגען אויסגעשפראכענע אמת'ן און איבערצייגטע פאקטען גאר גארנישט וועלכע און קענען ניט ווירקען אפצושאפען די פעהלערן און אויסראטען שווינדלערייען און פאלשקייטען.

אלע צרות און די וועקסלונגען מיט צירקולארען, איסורים, גלעזערנע הכשרים, פאפירענע משגיחים. און לעבעדיגע הפקרות זיינען געבארען געווארען צוליעב דעם ווייל מען האט פערנאכלעסיגט אדער מען האט געזוכט צו פערנאכלעסיגען די אויפגאבע פון ארגאניזירען ריכטיג די פערוואלטונג פון שטאדט.

דארום מוז יעצט, פאדמירען איין יעד־פון פעראנטווארטליכע בעלי־בתים און זיי זאלען ניט פערלאנגען קיינע ערקלעהרונגען נאר בשום מעשים אלע וועלען איבערצייגען ווער עס שטערט, ווער עס זוכט פערזענליכע אינטערעסען און ווער איז שולדיג אין די אלע העסליכע אויפפיהרונגען איבעראל וואו דער פאפירנער "סיין" ריעגט אלס א שומר עדות זאגענדיג אז דא איז כשר, ריכטיג, עהרליך און גוט.

פריהער אדער שפעטער וועט עפעס מוזען געטהאן ווערען איינצוארדנען און בעשטימען ביז ווי ווייט האט יעדערער זיין רעכט און שטאדטישע אנגעלעגענהייטען, ניט נור דער שוחט, קצב נאר אויך דער רב און דער משגיח — אויב עס וועט זיין אזא מין — דארפען האבען א גרעניץ ביז וואנען זיי מעגען געהן.

די שוחטים האבען געשטעלט דעם פרייז פאר'ן שעכטען איין עוף 5 סענט. עס האט זיך געהאנדעלט אז פון דעם זאל אראפ געהן פאר צדקה אויס צו העלפען די היגע אנשטאלטען, אבער יעצט ווען די זאלגעאכטע "ברויטגעבער" פון די שוחטים האבען מלחמה געהאלטען אנגעקענט דעם און האבען אויסגעפיהרט, אז די רבנים מיט דער שטאדט האבען מעהר ניט קיין פערבינדונג מיט זיי טא פאר וואס קומט זיי 5 סענט?

אין אלע ארומיגע שטעדט פערלאנגט מען שחטים און מען קען ניט געפינען ווער עס זאל אננעהמען יענע שטעלען און אין טאראנטא געפינען זיך 26 שוחטי־עופות אין דער צייט וואס עס איז נענוג פיל ווייניגער.

בעסער און גלייבער און אידישער וואלט געווען אז אויב מען צאהלט שוין יע 5 סענט זאל פון היזע געלט אראפ פאלען אויף משגיחים ניט אויף צו האלטען איבעריגע שוחטים וועלכע קענען קריגען א שטעלע א לעבען צו מאכען אין קאנטרי שטעדט.

עס זענען פערהאן נעגוג וועגען און מיטלען צו קריגען די ריכטיגע סומען וואס עס פאדערט זיך פאר השגחה, ווען א קאמיטעט פון בעלי־בתים זאלען זיך מיט דעם אינטערעסירען. מען וועט ניט דארפען בעטען קיינע בעצאהלונגען ביי דעם קצב. ווייל ווען מען בעט ביי דעם קצב געלד האט ער שוין איין אויסרייד אפצוזאגען זיך פון השגחה.

אבער לאזען אזא צושטאנד אזוי הפקר, אז עס זאל זיך ניט געפינען איין פלאץ וואו השגחה זאל זיין איינגעפיהרט איז דאס פערבינדען מיט'ן געבען די שווינדלער די מעגליכקייטען צו טהאן וואס פאר זיי איז גלייכער.

די בעסטע פון די קצבים זוינען זיך מיקל צו טהאן אזעלכע זאכען וואס ע"פי דין דארף מען פרעגען א שאלה אויף די פלייש וואס זיי פערקויפען זאגאר ווען עס האט אויף זיך א זיגעל פון א שוחט וואס פעדלעט ארום מיט'ן חלף פון איין ארט אין צווייטען.

השגחה מוז איינגעפיהרט ווערען אויף אלע פלעצער וואו דאס וואורט כשר איז אויפגעשריבען. און דער עולם מוז בעקאנט געמאכט ווערען דורך דער שטאדטישער ציימונג טאג טעגליך ווער עס בעלאנגט צו די עהרליכע און ווער צו די שווינדלער.

תנחום

מיר דרוקען דיזען בריעף אויך עדיטאריעל, ווייל ער זאגט ארויס מיינונגען, וואס האבען א גאהענטע שיכות מיט די פון אונז בעריהרטע פראגען.

ווען לעצטען ווינטער איז דער פרייז אויף שחיטה פון היהנער געהעכערט געווארען, איז עס געטהאן געווארען מיט דער איינציגער אבזיכט צוצו בעקומען זיכערע פאנדען פאר די שטאדטישע אנשטאלטען.

ניט דער ועד הכשרות אבער, וואס האט זיך דאמאלס געגרינדעט עס צו קאנטראלירען, האט אלעס געטהאן ווי עס געהער צו זיין, און אין זיין קורצער טהעטיגקייט, איז געוועזען גענוג, וואס קען קריטיקירט ווערען.

ניט יעצט אבער איז די צייט צו קריטיקירען דאס פערגאנגענע, ווייל יענע קערפערשאפט איז שוין לאנג אויפ'ן עולם המת. אבער אבוואהל די קערפערשאפט איז שוין א געשטארבענע, ווערט דאך פארגעזעצט די רעכנונג פונ'ם אלטען פרייז, און אזא זאך האט ניט געטארט געשעהן.

די אידישע טאראנטא האט א גרויסע צוקונפט פאר זיך. נאך דער מלחמה וועט אונזער היגע אידישע קהלה בעשטימט פערדאפעלט ווערען. אויב דער הפקר־צושטאנד וועט ניט אויסגערוימט ווערען שוין יעצט, גלייך ביי זיין ענטשטעהונג, וועט שפעטער, ווען אלעס וועט שוין זיין פעסט איינגעווארצעלט, זיין עס שווער צו טהון.

עס מוז דארום זאפארט זיך גרינדען א קאמיטע פון די פעהיגסטע פערזאנען, וועלכע די היגע אידישע ארטהאדאקסיע פערמאגט, וואס זאל זיך נעהמען אויסרוימען די הפקרות, ניט נור פון בשר כשר, נאר אויך פון אלע אנדערע ארטיקלען.

מיט דער פערזאמלונג, וואו אלעס וועט דארפען ערקלעהרט ווערען, דארף דארום צוגעאיילט ווערען. אויף דיזער פערזאמלונג, וועט ניט נור אלעס אויפגעדעקט ווערען, נאר דארטען וועט אויך קענען פארמירט ווערען אזא קאמיטעט.

די פערזאמלונג מוז ווי אמשנעלסטען גערופען ווערען, ווייל אין דעם איז אבהענגיג דער שווינדעל פערלעצונג פון די רעליגיעזע געפיהלען פון טויזענדער היגע אידען.

ענגלישע ציימונגען נארען צופיעל וועגען דער מלחמה, זאגט בערנארד שאא

דער בעריהמטער ענגלישער דראמאטורג און סאטיריקער בערנארד שאו, וועלכער האט א לענגער צייט געשוויגען, האט זיך ענדליך געלאזט הערען. מיט זיין געוועהנליכער שארפקייט, וועלכע שניידט ווי א חלף, דערלאנגט ער די ציימונגס שרייבער איבער'ן קאפ, ווארום זיי בלאפען אזוי פיעל, איבערהויפט איז ער ביטער אין זיין אטאקע געגען די ענגלישע ציימונגען אין ניט געפלויגענע מעשיות און וועלכע טהוען קיין אנדער זאך ניט ווי נור העבען געגען די דייטשען און מיינען אז זיי טהוען דערמיט א טובה דעם לאנד.

צוערשט רעכענט ער זיך אב מיט יענע ציימונגען וואס האבען געוואלט איינרעדען דער וועלט אז ער איז טויט, דערפאר ווייל ער האט געוואגט צו זאגען א גוט ווארט פאר די דייטשען, אט וואס ער שרייבט:

"א קורצע צייט צוריק האט א ווינער ציימונג גאנץ ערנסט געמעלדעט, אז איך האב זיך פערשלאסען אין מיין הויז, אוועקגעשטעלט שומרים ביי מיינע מהירען, און אז איך קען זיך ניט ווייזען אויף דער גאס, ווייל איך וואלט גלייך צוריסען געווארען אויף שטיקער פון דער אויפגערעגטער פאטריאטישער בעפעלקערונג פון לאנדאן.

"אין דער זעלבער צייט האבען ענגלישע ציימונגען ערקלעהרט, אז גאנץ ענגלאנד דערמאהנט מיט אויפרעגונג דעם נאמען קיער הארדי, און אז דער נאמען רעמסעי מעקדאנאלד איז פאר דעם ענגלישען פאטריאטיזם, וואס "יודאס איסקאריאט", איז פאר'ן קריסטענטהום. וואס די פרעסע אנבעטרעפט, איז נאך קיינמאל אזא שלעכטע רעפוטאציע ווי איהער ניט פעסט געשטעלט געווארען.

וואס זיינען די פאקטען? קיער הארדי איז געשטארבען, ניט אונבעוויינט, ניט אהן עהרע אדער אונבעזונגען. זיין לויה איז געווען ווי די לויה פון אדמיראל נעלסאן, די לויב־געזאנגען וועגען איהם זיינען אונפערגלייכבאר זייט די לויבגעזאנגען פון די ראיאליסטישע הספדים נאך טשארלס דעם ערשטען.

"מעקדאנאלד האט אדרעסירט פערזאמלונגען איבער גאנצען לאנד, און איז איבעראל עמפפאנגען געווארען מיט אזא בעגייסטערונג און אזעלכע "הורא־געשרייען", מיט וועלכע אפילו מר. אסקוויט וואלט זיך געשעצט גליקליך.

וואס מיך אנבעטרעפט האב איך אדרעסירט יעדע וואך אן עפענטליכע פערזאמלונג אין לאנדאן, רעדענדיג וועגען קריעג און אנדערע פראגען פון טאג, קריגענדיג מעהר אפלאדיסמענטען ווי איך בין געוואוינט. די ציימונגען האבען אבער דערצעהלט, אז אזוי שנעל ווי מען האט דערמאהנט מיין נאמען האט מען אנגעהויבען פייפען, אז מיינע ביכער האבען זיך אין גאנצען אויפגעהערט צו פערקויפען, און אז מיינע פיעסען האט מען אין חרם אריינגעלעגט.

דער אמת איז, איך האב געהאט א מין מלחמה־פראספעריטי אין דעם פערקויף פון מיינע ביכער. אבער דיזע פראספעריטי האט זיך ארויסגעוויזען צו זיין שעדליך פאר מיר, צוליעב די מלחמה־טעקסעס. דער רעזולטאט איז געווען, אז פון דעם וואס איך וואלט געקענט אבשפארען פאר מיינע עלטערע יאהרען, איז א גרויסער טהייל צוגענומען געווארען אנצופילען די קריעגס־קאסע.

נאך מעהר, בעת די ציימונגען האבען ערקלעהרט, אז איך האב זיך אזוי שטארק קאמפראמעטירט, דאס איך קען שוין קיין שום געלעגענהייט ניט האבען צו שרייבען עטוואס, האב איך געדארפט מאכען געוויסע ליטעראריש ארבייטען פאר'ן לאנד, וואס מען האט מיר איבערגעגעבען, אויף דעם גרונד אז איך בין דער איי נציגער, וועמענס ווערטער עס וועלען געהערט ווערען פון איין עק וועלט צום אנדערען".

וואס אנבעטרעפט דעם זאגענאנטען פאטריאטיזמוס, ווי די לאנדאנער פרעסע וויל איהם האבען, ברענגט שאא פאלגענדען ביישפיעל: א פיעסע אין וועלכער עס איז אנגעוויזען געווארען, אז די כלומר'שטדיגע שכרות און די פוילענצעריי פון מאנכע סארטען ענגלענדער זיי נען שולדיג אין דעם וואס עס איז ניטא גענוג אמיניציע, האט אין לאנדאן גע האט אזא ערפאלג, אז די טהעאטער אייגענטהימער האבען געמיינט, אז זיי האבען געפונען א גאלד מינע. אבער אויף דער פראווינץ האט מען די פיעסע גלייך געמוזט ארונטערנעהמען.

און ווען מר. לאויד דזשארדזש, זאגט שאא ווייטער, האט געוואלט ריידען צו די ארבייטער אין סקאטלאנד, האט מען איהם אפילו ניט געוואלט אויסהערען, ביז ער האט ערקלעהרט, אז ער איז א פריינד פון רעמסעי מעקדאנאלד, און די סאציאליסטען האבען אפעלירט, מען זאל איהם געבען א געלעגענהייט צו רעדען וואס ער האט צו זאגען.

נאך דעם ווי שאא ווייזט אן אויף פיעלע אנדערע ליגענס אין דער פרעסע פרעגט ער:

"צו וואס דארף מען דיזע אלע בלאפס? זיי שרעקען ניט אב די דייטשען, זיי ענטמוטהיגען זיי ניט, און געטנהייל, דאס האט בלויז געגוצט מעהר אויפצוברענגען דעם טהייל פון אונזערע היסטערישע בירגער, וואס האבען א גרויסען חלק אין דער פאניק פון לאנד.

"די זעלבע זאך ווערט אויך געטהון אין דייטשלאנד, און דער עפעקט וואס יענע בלאפס האבען אויף אונז, איז אונז צו מאכען פיהלען, אז א נאציאן וואס איז ניט בכח צו קוקען די טעגליכע פאקטען גלייך אין פנים אריין און זיך אויסצולאכען פון סטראשידלעס, וועט ניט קענען אויסהאלטען, אויב מיר וועלען נאר לאנג גענוג אויסהאלטען.

"ווען האבען מיר אנגעהויבען גלויבען אין דער פראנצויזישער ארמעע נאך זייער צוריקציהען זיך פון נאמור צו די טויערן פון פאריז? דאס איז געווען דאן, ווען בעת מיר האבען געהאלטען אין ער קלעהרען, אז יענער ריקצוג איז געווען אן ערפאלגרייכע קאמבינאציע פון געוואלדיגער סטראטעגיע און אונשטערבליכען העלדענמוטה, האט אונז זשאפר עלעקטריזירט מיט זיין פשוט'ער ערקלעהרונג, אז די פראנצויזען דארפען זיך שעהמען און אז זיי האבען גארניט בעדארפט בעזיעגט ווערען, און אז עס איז קיין שום ענטשולדיגונג ניט פאראן, ניט פאר די סאלדאטען און ניט פאר די גענעראלען, פון וועלכע ער האט פיעלע אוועקגעשיקט פון שלאכטפעלד.

"ביי דיזער ערפרעהעדער שפראך פון א מאן וואס האט ענדליך גערעדט, האבען מיר זיך איטנסטינקטיוו. געוואנדעט אלס צום רעטער פון דער לאגע, און זייט דאן איז ער דער איינציגער גענעראל אויפ'ן שלאכטפעלד, צו וועמען אלע האבען צוטרויען.

נעהמט דעם פאל מיט אונזערע אייגענע סאלדאטען. דער הויפט שטריך פון דעם קאמפף, איז די האחציגע איבערגעבענהייט פון די אפיצירען און סאלדאטען וואס זיינען נעגאנגען אין די טראשען אהן אשטראהל האפנונג אדער געפיהל, מכח דעם מאראלישען ווערטה פון דיזען שוידערליכען צוריקפאלען פון דער איראפעאישער ציוויליזאציע.

זיי האבען זייערע לעבענס אוועקגעגעבען, אויף קיין פאל ניט דערפאר, ווייל זיי גלויבען אז זיי קעמפפען פאר די פוסטע שרייער פון די ציימונגען און זייער פלאטפארמע, אדער דערפאר ווייל זיי דענקען, אז דייטשען זיינען אויף אזוי פיעל ערגער פון ענגלענדער, אז מען דארף זיי אויסראטען ווי ווערים, נאר בלויז דערפאר ווייל ווען זיי און זייערע פערבינדעט ווערען שטארק אטאקירט, מוזען זיי זיך לאזען אויסקוילען ווי שאף, אדער קעמפפען אזוי לאנג ביז די אטאקע איז צוריקגעשלאגען און דער שונא איז בעזיעגט, אז ס'וועט זיך איהם בעסער לוינען צו זיין פריינדליך צו זיי.

"עס זיינען פאראן גענוג מענשען אין די ענגלישע טראנשעען. איבערהויפט צווישען די אונטער־אפיצירען, און וואהר שיינליך א מאיאריטעט צווישען די וואס זיינען אין וויסענשאפטליכען דיענסט, וואס בעוואונדערן דעם פרייסישען סיסטעם.

"עס זיינען פאראן מענשען צווישען זיי וואס האפען, אז דאס איינציגע וואס דער קריעג וועט האבען אויפגעטהון פאר זייערע לאנדסלייט, איז וואס זיי וועלען זיין געצוואונגען זיך צו ארגאניזירען אויפ'ן דייטשען שטייגער.

עס זיינען פאראן מענשען צווישען זיי, וואס האבען קאזינס אין דער דייטשער ארמעע און וועמענס פערזענליכע געפיהלען זיינען העכסט פרא־דייטש. אויך זיינען צווישען זיי פאראן אזעלכע וואס זיינען ערצויגען אלס אינטערנאציאנאלע סאציאליסטען, און מענשען פון הויכער אינטעלי'מענץ וואס זיינען איבערצייגט, אז יעדער ערמארדעטער דייטש איז א פערלוסט פאר ענגלאנד, און יעדער דער'הרג'עטער ענגלענדער איז א פערלוסט פאר דייטשלאנד.

"עס זיינען פאראן מענשען, וועלכע זיינען איבערצייגט, נאכדעם ווי די קעמפפענדע צדדים האבען בעוויזען זייער קענען, אז מען קען גארניט געווינען אין קריעג, און אז ווערדון קען בלויז מעשעטיגען דאס וואס איפער האט שוין לאנג פעסטגעשטעלט, און אז זשאן בלאך איז געווען גערעכט, ווען ער האט געזאגט, אז א מאדערנער קריעג צווישען בעוואפענטע מעכטע פון ערשטען ראנג קען בלויז אנהויבען בערג מיט טויטע קערפערס אבער קען ניט האבען קיין ענטשיידענדען זיעג".

צום סוף פון זיין ערקלעהרונג זאגט שאא, אז ווען אנשטאט די סאלדאטען וואס קעמפפען איצט געגען די דייטשען, זאל מען שיקען די פוסטע שרייער פון דער "דזשינגא" פרעסע, וואלט דייטשלאנד ניט נאר לייכט געוואונען די מלחמה, נאר זי וואלט געהאט א זיעג ניט קעמפפענדיג אפילו.

ל. ס—ן.

וואס 36 ביליאן פערשווענדעט אויף דער מלחמה וואלטען געקענט אויפטהאן

לויט דער אויסרעכענונג פון די גרעסטע עקספערטען פון דער וועלט, קאסט יעדער טאג מלחמה א הונדערט מיליאן דאלער, אדער 36 טויזענד מיליאן דאלער א יאהר.

אן אמעריקאנער ציימונג האט אן ארטיקעל פון א געוויסען סטאטיסטיקער וועלכער רעכענט אויס וואס מען וואלט געקענט אויפטהאן פאר דער וועלט מיט די פערשוואונדענע 36 ביליאן דאלער וועלכע זיינען פערשלונגען געווארען בלויז מיט איין יאהר מלחמה. און אט זיינען זיינע פלענער וואס מען וואלט געקענט יעדען יאהר אויפטהאן מיט אזעלכע ריעזיגע אוצרות געלד:

פאר 36 ביליאן דאלער וואלט מען געקענט, פערזארגען סקוהלס און טיטשערס פאר די מיליאנען קינדער וואס ווערען יעצט פערנאכלעסיגט און וועלכע וואקסען אויס אלס די פיינד פון דער געזעלשאפט.

פאר 36 ביליאן דאלער וואלט מען געקענט אויסראטען פון דער גאנצער וועלט שווינדזוכט, פאקען, טיפוס און אנדערע אנשטעקענדע קראנקהייטען פון וועלכע די געזעלשאפט ליידעט אזוי פיעל.

מיט 36 ביליאן דאלער וואלט מען געקענט יעדען קינד אוועקנעהמען פון דער ארבייט, און איהם אוועקשיקען אין סקוהל און אין קאלעדזש, וואו מען וואלט פון איהם א נוצליכען בירגער געמאכט.

36 ביליאן דאלער, אנגעווענדעט צו פערגרעסערען די ווירדזשעס פון די ארבייטער, אנשטאט דאס אויסצוברייננען אויף מערדעריי און פערניכטונג, וואלט בעדייטענד רעדוצירט די שטערבליכקייט, און עס וואלט אויך פערזארגט די ארבייטער אין צייט פון אן עקסידענט אדער קראנקהייט.

מיט 36 ביליאן דאלער וואלט מען געקענט איבערבויען אלע אונסאניטארישע טענעמענט הייזער, אויסרייניגען אלע שמוציגע גאסען, וועלכע זיינען אימער א נעסט פאר מגפות.

מיט 36 ביליאן דאלער וואלט מען געקענט מעהר אויסשפרייטען די אייזענבאהנען און דאמפף שיפען אין די אלע הינטערשטעליגע און פערוואראפענע ווינקעלאך פון דער וועלט, און מען וואלט דאמיט די בארבארישע טהייל פון דער מענשהייט געשטעלט אין נאהענטער פערבינדונג מיט דער ציוויליזירטער וועלט.

מיט 36 ביליאן דאלער וואלט מען געקענט אנפיהרען א טיכטיגען קאמפיין אויף איינגאנצען אויסראמען און פערניכטען די פראסטיטוציאן און שכרות מגפה פון אונזער געזעלשאפט.

פאר 36 ביליאן דאלער, וואלט מען געקענט איבערבויען אלע אונזערע פריזאנס און פעניטענשערים, און זיי פערוואנדלען אין אזעלכע אנשטאלטען, אז די מענשען וואס געפינען זיך דארטען זאלען ווירקליך אויסגעבעסערט און רעפארמירט ווערען.

מיט 36 ביליאן דאלער וואלט מען געקענט פערזיכערען די עקזיסטענץ פון אלע וויסענשאפטס מענער, וועלכע וואלטען געקענט אפגעבען זייער צייט אויף צו מאכען אלץ מעהר און מעהר ענטדעקונגען, וואס זאלען פאר דער וועלט מעהר גליק פערשאפען.

מיט 36 ביליאן דאלער וואלט מען געקענט ארויסנעהמען די אלע מוטערס וועלכע ליגען און פינסטערען אין די מיהלס, מיינס און פאבריקען, און זיי בעסער אוועקשיקען אהיים צו זייערע קינדער אום זיי זאלען אויפפאסען אויף זייער ערציהונג און ענטוויקלונג.

מיט 36 ביליאן דאלאר וואלט מען געקענט בעפרייען אלע שקלאפען פון דער וועלט, פערזארגען אלע יתומים אויפפאסען אויף אלע אלטע און שוואכע מענשען, און שפייזען אלע הונגעריגע.

36 ביליאן דאלאר אין די הענד פון דעמאקראטיש ארגאניזירטע פאלקס רעגירונגען, וואלט אפגעשאפט אלע עקזיסטירענדע טשאריטי אינסטיטוציאנען, צו וועלכע מיליאנען מענשען מוזען יעצט אנקומען אין צייט פון אונגליק און נויטה.

מיט 36 ביליאן דאלאר וואלט מען ענדליך געקענט בעשאפען די נויטיגע אינטערנאציאנאלע טריבונאלען איבער דער גאנצער וועלט, וועלכע וואלטען שטענדיג אויסגעגליכען די סיכסוכים צווישען פערשיעדענע נאציאנען, און וואלטען אויף אזא אופן אפגעשאפט די מלחמות, וועלכע פערשלינגען די זעלבע ביליאנען געלד מיט אזוי פיעל מיליאנען מענשליכע לעבענס אלס צוגאב.

און דאך האט די גאנצע ציוויליזירטע וועלט זיך נאך ניט דערהויבען צו אזא שטופע פון מענשליכקייט, און אנשטאט דעם פערבעסערען זיי און פערניכטען גאנצע שטעדט, שלאכטען אויס מיליאנען מענשען, פראדוצירען יתומים און אלמנות און מאכען חרוב אלע נאציאנאלע קולטורען און רייכטהימער וואס עס האט דער מענשהייט גענומען אזוי פיעל יאהרהונדערטע אויפצובויען. און דאך וויל מען אונז נאך מאכען צום גלויבען אז מיר לעבען אין א פראגרעסיווער און ציוויליזירטער וועלט!